

Interactieve Beleidsontwikkeling in de provincie Groningen

1 maart 2005

Inhoudsopgave

	pagina
1. Inleiding	3
2. Interactieve beleidsontwikkeling	4
3. Interactieve instrumenten	7
4. Gebiedsgerichte interactiviteit	9
5. Praktijkvoorbeelden	13
6. Conclusies en aanbevelingen	17

1. Inleiding

Onze democratie is volop in ontwikkeling. De tijd dat een handje vol politici de publieke mening vertolkte is voorbij. Instanties en burgers willen zelf aan het woord komen, door de overheid gehoord worden en bij de besluitvorming betrokken worden. Dat vereist een nieuwe aanpak van de overheid: eentje waarin een luisterend oor en doelgerichte communicatie centraal staat. De Provincie wil naar buiten treden als modern ambitieus collegiaal en integraal samenwerkend bestuur, dat zich richt op het oplossen van de maatschappelijke problemen waarmee het wordt geconfronteerd. Dit betekent pro-actief en interactief werken en op zoveel mogelijk terreinen samenwerken. Het college wil de interactie met de inwoners versterken, maar ook met zijn bestuurlijke partners. “Wie kunnen ons beter vertellen wat zij nodig hebben om prettig te kunnen wonen, werken en leven in hun provincie dan de inwoners zelf? Bovendien zijn zij als deskundige op het gebied van hun leefomgeving een uitstekende adviseur voor bestuurders en beleidsmakers”.¹

Naast informeren en de wettelijke inspraak is het laatste decennium steeds meer aandacht gekomen voor interactieve beleidsontwikkeling. In het algemeen gaat het hier om interactieve processen waarin belangengroepen, belanghebbenden of andere overheden/organisaties participeren. Deze interactie laat zich als volgt omschrijven: de mogelijkheid van burgers, maatschappelijke organisaties, bedrijven en/of andere overheden om te **participeren** in het totstandkomen van het provinciale beleid, het **luisteren** van de provincie naar wat mensen belangrijk vinden en het **bekend maken** door de provincie van wat de provincie aan deze onderwerpen doet.

Provinciale Staten van de provincie Groningen hebben ons verzocht inzicht te geven in wat er op dit moment aan interactieve beleidsontwikkeling plaatsvindt en met name binnen het gebiedsgericht werken. De provincie werkt in de dagelijkse praktijk vooral samen met andere overheden of organisaties. Met onze inwoners komen we slechts zelden in directe vorm tot interactieve processen. Onze provinciale beleidsontwikkeling leent zich vaak niet tot interactieve processen met burgers, maar wel met andere partners. Daarnaast staat deze collegeperiode de uitvoering van beleid centraal en niet beleidsontwikkeling. Interactieve beleidsontwikkeling mag geen doel op zich zijn, maar moet daar waar het mogelijk is worden toegepast. En in geval van provinciaal beleid vindt deze toepassing met name plaats samen met andere organisaties en overheden.

De aanleiding voor deze notitie is het vaststellen wat de provincie Groningen onder interactieve beleidsontwikkeling verstaat, met wie we deze interactieve processen kunnen voeren en op welke wijze deze worden toegepast. Vaak wordt al van interactiviteit gesproken als er alleen maar sprake is van informeren en eenzijdige communicatie. Uitgangspunt van deze notitie is om vast te stellen dat er alleen sprake is van interactieve beleidsontwikkeling als er tweezijdige communicatie wordt bedreven.

De notitie wordt afgesloten met conclusies en aanbevelingen en een overzicht van de interactieve processen, die in deze collegeperiode nog zullen plaatsvinden.

In samenwerking met een projectgroep bestaande uit beleidsmedewerkers van diverse beleidsafdelingen is deze notitie opgesteld.

---

¹ Voor een sociaal en economisch sterk Groningen, collegeprogramma 2003-2007

2. Interactieve beleidsontwikkeling

Een belangrijk instrument om aan participatie vorm te geven is interactieve beleidsvorming. Interactieve beleidsvorming wordt gedefinieerd als:

een wijze van beleid voeren, waarbij een overheid in een zo vroeg mogelijk stadium burgers, maatschappelijke organisaties, bedrijven en/of andere overheden bij het beleid betreft om in een open wisselwerking en/of samenwerking tot de voorbereiding, bepaling, uitvoering en/of evaluatie van beleid te komen.

Een belangrijk doel voor betrokkenen om te participeren in een interactief proces is invloed uit oefenen op beleid dat op hun van betrekking is. De doelstellingen van de overheid om interactief beleid toe te passen kunnen zeer uiteenlopen. Van bijvoorbeeld inhoudelijke verrijking van het beleid tot het verbeteren van het proces en van het vergroten van draagvlak of steun voor het beleid.

De inzet van interactief beleid is een middel om beleid beter te laten aansluiten op de wens van de samenleving. Interactief beleid moet geen doel op zich zijn, of alleen gericht zijn op het verkrijgen van draagvlak voor het beleid van de overheid. Voor interactieve beleidsontwikkeling is communicatieve krediet nodig oftewel wederzijds begrip tussen samenleving en bestuur. Voor participanten is het van belang dat hun inbreng tot resultaten leidt. Dit betekent niet dat iedereen zijn zin krijgt, maar het beleid is zorgvuldiger en beter afgewogen tot stand gekomen. De participanten worden meegenomen in de belangenafweging en zullen daardoor meer begrip hebben voor het uiteindelijke besluit.

Interactief beleid is bedoeld om ervaringen, inzichten en meningen van de buitenwereld te betrekken in het beleidsproces. In het geval van de provincie betekent dit dat met name gekeken kan worden naar participanten zoals gemeenten en belangenorganisaties, die in de interactiviteit een rol kunnen spelen bij de vorming van ons provinciaal beleid.

Interactieve bestuursstijlen

Bij de inrichting van beleidsontwikkelingsprocessen is de vraag of en in welke mate we als provinciaal bestuur (organisatie en bestuur) onze externe omgeving bij beleidsontwikkeling betrekken. Een onderscheid hierin kan gemaakt worden in beleidsontwikkeling en beleidsuitvoering. We zijn van mening dat in beide gevallen van interactieve processen sprake kan zijn, afhankelijk van de stijl van beleid voeren. Het gaat hierbij om een indeling in verschillende interactieve vormen, waarin zowel wij als de participant in rol kunnen variëren.

Interactief beleid kan worden gezien als een bepaalde stijl van besturen, een manier waarop de overheid omgaat met doelgroepen van beleid met eventuele (andere) initiatiefnemers. In de participatieladder van Pröpper² worden zowel interactieve als niet interactieve vormen en de daarbij horende rollen voor bestuur en participant uitgewerkt. Op de bovenste trede van de participatieladder zijn de inhoudelijke openheid en daarmee ook de invloed van de participanten het grootst en bij elke lagere trede nemen deze af (zie schema volgende pagina). Onder inhoudelijke openheid wordt verstaan de ruimte die er is voor nieuwe ideeën, plannen en handelingen (formulering van probleem en van beleid) en de ruimte om af te wijken van de opvattingen, voornemens en handelingskaders van het bestuur.

---

² De aanpak van interactief beleid: elke situatie is anders. I. Prooper & D. Steenbeek (Bussum 1999)

Op basis van deze participatieladder stellen we vast dat door ons vooral de participatieve en de consultatieve stijl wordt toegepast. De participatieve stijl wordt met name gebruikt bij de ontwikkeling van beleid en visies zoals bij het Provinciaal Ontwikkelingsplan en Meerstad. De consultatieve stijl daarentegen is juist goed toepasbaar bij de uitvoering van beleid. Voorbeelden hiervan zijn het burgerpanel en bijeenkomsten in het kader van verkeersreconstructies. De verdergaande vormen van interactiviteit waarin ook door participanten wordt meebeslist, de delegerende-, samenwerkende- en faciliterende stijl worden door ons vooral toegepast in de samenwerkingsverbanden met andere overheden en het gebiedsgericht werken.

Samenwerkende stijl

Bij de samenwerkende bestuursstijl tracht het bestuur samen met de participanten tot een gemeenschappelijk beleid te komen, waaraan zij gezamenlijk bijdragen in de vorm van kennis, ervaring en beleidsmiddelen. Er is sprake van gelijkwaardigheid met andere partijen samen. Van de participanten wordt een eigen beleidsinspanning verwacht en ze zijn voldoende geëngageerd om samen te werken. Het bestuur is voor de aanpak van een bepaalde problematiek aangewezen op de steun en inbreng van maatschappelijke organisaties, bedrijven of andere overheden. Er wordt een gemeenschappelijk beleid gevoerd.

Delegerende stijl

In de delegerende stijl geeft het bestuur aan de participant de bevoegdheid binnen randvoorwaarden zelf beslissingen te nemen. De participanten concretiseren en werken het beleid van het bestuur verder uit. Ze krijgen hiervoor de benodigde beslissingsbevoegdheid, maar het bestuur stelt de inhoudelijke randvoorwaarden vast.

Participatieve stijl

Bij de participatieve vorm wil het bestuur zelf volledige zeggenschap over het beleid houden. De participanten praten mee en geven advies, maar het is uiteindelijk het bestuur dat beslist. Toch kan de rol van participanten relatief groot zijn. Ze kunnen vanaf het begin meedenken en het beleid kan nog alle kanten op gaan. Participanten kunnen een advies over het beleid uitbrengen, waarbij zij vrijelijk kunnen filosoferen over probleemdefinities, alternatieve oplossingen etc. De participanten hebben geen meebeslisbevoegdheid. De precieze richting en omvang van het beleid zijn voor het bestuur nog onduidelijk of onbepaald en staan open voor suggesties van participanten. Het bestuur is in deze situatie bereid veel invloed met participanten te delen, waarbij zij veel ruimte krijgen het bestuur te overtuigen of voor hun ideeën te winnen.

Consultatieve stijl

Hoewel het bestuur bij de consultatieve bestuursstijl de participanten raadpleegt over het beleid, worden de participanten niet aan het begin van het traject bij het beleid betrokken. Hiermee valt de consultatieve stijl volgens de definitie niet onder interactiviteit. De participanten reageren pas wanneer het bestuur het beleid al grotendeels heeft uitgedacht en zijn standpunt al min of meer heeft bepaald. Het bestuur toets inhoudelijk het voorgestelde beleid en is eventueel bereid het voorstel op onderdelen aan te passen voor zover dit past binnen het reeds geformuleerde concept. Derhalve wordt deze stijl met name toegepast bij uitvoering van beleid.

3. Interactieve instrumenten

Interactieve beleidsontwikkeling kan op vele manieren worden vorm gegeven. Er zijn dan ook vele instrumenten ontwikkeld die ingezet worden in participatie en interactieve processen. Twee hoofdstromen zijn hier in te onderscheiden: interactief via het internet of via werkvormen waarbij groepen mensen samenkomen.

Ten aanzien van het internet heeft het ministerie van BZK in het programma 'Andere overheid' onlangs aangegeven dat burgers en maatschappelijke organisaties veel directer bij beleidsprocessen moeten worden betrokken. Voorwaarde voor deze doelstelling is dat burgers overheidsproducten eenvoudig en goed geordend op het internet kunnen vinden. De hier onder genoemde instrumenten worden momenteel door ons ingezet of ontwikkeld op onze provinciale website voor interactieve processen.

Instrument	Omschrijving	Bestuursstijl
Poll	Aan de hand van een stelling kunnen mensen aangeven of ze hier voor of tegen zijn. Deze meningpeiling is al in gebruik. Elke maand wordt er op de informatiepagina op basis van het belangrijkste artikel een stelling geformuleerd op de website. Hiervan wordt door circa 100 à 200 bezoekers gebruik gemaakt.	Consultatief
Online enquête	Een iets andere vorm van een poll waarin de mensen uitgebreider kunnen reageren.	Consultatief
Digitaal spreekuur	Mensen kunnen zich aanmelden voor het digitale spreekuur en krijgen dan een password en login, waarmee ze zich op een afgesproken tijdstip kunnen aanmelden. Er is dan een 1 op 1 contact mogelijk tussen een collegelid en de burger. Start in 2005.	Consultatief
Chat	Op gezette tijden kan een chatsessie met een gedeputeerde of meerdere leden van het college plaats vinden over een bepaald beleidsthema. Door de chats tijdig aan te kondigen kan men de deelname verhogen.	Consultatief
Forum	Ook is het mogelijk een of meer fora op de website te organiseren, waar mensen op basis van een bepaald thema met elkaar kunnen discussiëren.	Participatief
Weblog	Ook kunnen de GS-leden - in navolging van sommige statenleden - een weblog onderhouden op de website	Consultatief

Voor alle vormen geldt dat het belangrijk is de websitebezoeker te informeren over de status van het eventueel ingezette participatie-instrument. Wat gebeurt er met de resultaten? Voor een aantal van deze interactieve mogelijkheden beschikt de principe over software. Deze wordt thans gebruikt voor de internet-peiling. Na eventuele aanpassingen, ook in de grafische vormgeving, kan getest worden of deze software zich ook laat inzetten voor andere toepassingen.

Voor werkvormen waarbij meerdere mensen samenkomen, zijn diverse instrumenten inzetbaar. Afhankelijk van de bestuursstijl van het interactieve proces kan één of meerdere instrumenten ingezet worden. Door ons wordt in interactieve processen vooral gebruik gemaakt van de instrumenten werkateliers en werkconferenties.

Instrument	Omschrijving	Bestuursstijl
Openbaar debat	Uitgebreide discussie over een bepaald beleidsprobleem met burgers, maatschappelijke organisaties, andere overheden en deskundigen. Gericht op opinievorming.	Participatief
Opiniepeiling	Via een enquête of poll meten wat de opinie van de bevolking is over een bepaald thema/dilemma	Consultatief
Doelgroeppanels	Deelnemers worden gevraagd om een oordeel te geven over verschillende thema's en beleidsvoornemens.	Participatief
Focusgroepen	Aan een representatieve groep wordt in de beleidsvoorbereiding allerlei opvattingen neergelegd.	Consultatief
Doelgroepdeelname	In vorm van workshops, discussieavonden en werkbezoeken worden deelnemers stap voor stap vanaf de 1 ^e fase betrokken bij ontwikkeling van beleid.	Samenwerken
Gestaffeld beleidsproces	een workshop waarbij alle vertegenwoordigers van betrokken partijen en belangengroepen worden gemengd in groepen om zoveel mogelijk oplossingen te verzamelen en gezamenlijk keuzes daarin te maken.	Samenwerken
Opdrachtbudget	doelgerichte budgetten binnen randvoorwaarden door belangengroepen/inwoners te besteden	Delegerend
Regiodialoog	Een thema in een regio bespreken met participanten, GS, PS en beleidsmedewerkers.	Participatief
Werkatelier	Een werkatelier wordt ingezet om het inzicht in een probleem te verdiepen en oplossingen in kaart te brengen.	Participatief
Werkconferentie	Om vraagstukken in korte tijd intensief te behandelen. Samen met betrokkenen wordt een situatie onder de loep genomen of een toekomstvisie ontwikkeld.	Participatief

4. Gebiedsgerichte interactiviteit

Sinds 2001 is de provincie Groningen begonnen om het gebiedgerichte werken, zowel organisatorisch als inhoudelijk te ontwikkelen. Vanuit een gemeenschappelijke visie (regio-opgaven) worden integrale, breed gedragen, gezamenlijke projecten ontwikkeld. Door een bundeling van afzonderlijke beschikbare middelen, instrumenten en bevoegdheden ontstaat efficiencywinst en meer helderheid voor partners, doelgroepen en burgers. Voor de regio's Noord, Oost, West en Centraal zijn regioprogramma's opgesteld gericht op uitvoering. Belangrijke regionale ontwikkelingen zijn door samenwerking in en met het gebied op gang gebracht. De samenwerking wordt in alle regio's als positief en constructief ervaren. Vooral de samenwerking met gemeenten, waterschappen is op gang gebracht en is een effectieve vorm van communicatie met onze bestuurlijke partners om uitvoering van beleid tot stand te brengen. Het komende jaar wordt ook ingezet op het mobiliseren en stimuleren van het maatschappelijk veld (burgers, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties) om initiatieven te nemen tot (mede)uitvoering en financiering van projecten.

Een zeer zichtbare vorm van interactiviteit in het gebiedsgericht werken is het Loket Leve(n)de dorpen, waarin in een delegerende stijl participanten binnen randvoorwaarden zelf beslissingen kunnen nemen.

Loket Leve(n)de dorpen

In Noord, Oost en West zijn loketten Leve(n)de dorpen actief. Het loket is bedoel om initiatieven vanuit dorpen, die de leefbaarheid kunnen verbeteren, gericht met advies, inzet van deskundigen en geld te ondersteunen. Het project is nadrukkelijk een samenwerkingsverband in de regio, waarin de bestuurlijke partners ook financieel bijdragen in het project. Het loket is gebaseerd op een regeling die als doel heeft om Groningse dorpen economisch en sociaal vitaler te maken door het stimuleren van initiatieven op dorpsniveau. Personen, ondernemers kunnen terecht bij het loket met plannen en voorstellen die bij deze doelstelling aansluiten.

Uit de resultaten en ervaringen blijkt dat een groot aantal projecten van klein tot groot worden ingediend. Het gaat hierbij om burgerinitiatieven, die een aantoonbaar draagvlak binnen het dorp heeft. De initiatiefnemers zijn bereid zelf de handen uit de mouwen te steken om het project te realiseren. Het project wordt gefinancierd op basis van cofinanciering waarbij het loket maximaal 50% van de totale kosten bijdraagt. Gelet op het beroep dat op de loketten wordt gedaan, voorziet het zeker in een behoefte. Het loket zorgt vaak voor een versnelling van het proces en door een bredere benaderingswijze worden kansen benut, die voorheen niet werden gezien. De rol en inzet van vrijwilligers wordt meer en beter gestimuleerd. Uit het klantenonderzoek van 2003 komt het algemene beeld naar voren, dat men tevreden is over het loket en de diensten die men hier aanbiedt. Met name de aanvragen die in een pril stadium worden ingediend bij het loket verlopen prima, Projecten die al verder in ontwikkeling zijn vereisen meer afstemming bij de betrokken partners over verantwoordelijkheden en ondersteuningsmogelijkheden.

De regio's

In algemene zin worden burgers betrokken op projectniveau, als er directe belangen in het geding zijn waarover interactief iets te communiceren valt. Op programmaniveau wordt niet met burger gecommuniceerd, wel met gemeenten en waterschap (bestuurders, ambtenaren, colleges en raden). Een voorbeeld van deze communicatie op programmaniveau is de informatieavond voor raads- en statenleden en leden van het Algemeen Bestuur van het Waterschap Noorderzijlvest over het Meerjarenprogramma West. Tijdens deze avond zijn de aanwezigen geïnformeerd over de producten van de gebiedsgerichte samenwerking: wat is er tot nu toe gedaan, waar staan we en wat gaan

we doen in de komende 2 jaar. De aanwezigen zijn in de gelegenheid gesteld om vragen te stellen. De stuurgroep had de intentie om met deze avond de raads- en statenleden en bestuursleden van het waterschap te consulteren nog voordat het meerjarenprogramma zou worden vastgesteld (november '04). De vragen en opmerkingen die deze avond zijn gemaakt hebben geen aanpassing van het meerjarenprogramma tot gevolg gehad. Op projectniveau zijn in de vier regio's de volgende ervaringen opgedaan met interactieve processen.

Regio Noord

- Damsterdiepvisie (participatief): resultaat van een intensief maar vooral ook interactief proces met bewoners langs het Damsterdiep. Op een tweetal avonden zijn zij geïnformeerd en uitgedaagd tot het leveren van projectideeën. Deze (circa 20) ideeën worden op dit moment meegenomen bij de voorbereiding van het uitvoeringsprogramma Damsterdiep 2005.
- LOP Noord (consultatief): het LOP Noord wordt, inclusief een uitvoeringsprogramma 2006-2010, volgend jaar april afgerond. Vervolgens is het geheel tot de inzet van communicatie/interactie met burgers, na de zomer is de vaststellingsprocedure aan de orde.
- Uitvoering LOP (participatief): vooruitlopend op de afronding en vaststelling van het LOP is alvast begonnen met de uitvoering. Er zijn inmiddels een viertal concrete projecten ingediend, waarover afzonderlijk een communicatietraject met betrokken burgers zal plaatsvinden. Het is de bedoeling dat de komende maanden nog meer kansrijke projecten door gemeenten worden aangemeld, zodat in februari 2005 een LOP-uitvoeringsprogramma programma 2005 door de stuurgroep Noord kan worden vastgesteld.
- Samenwerking Eemsdelta (samenwerkend): de drie gemeenten in het Eemsmondgebied werken met provincie en Groningen Seaports nauw samen aan de POP-opgave "Versterking van het Eemsmondgebied". Daarvoor is eerder een gezamenlijk Bestuursakkoord gesloten met bijbehorend Actieprogramma. Deze samenwerking wordt (inmiddels) geregisseerd door het gebied zelf en gefaciliteerd door de provincie. De stuurgroep Eemsdelta draagt zorg voor de aansturing van het proces en de uitvoering van het Actieprogramma. Inmiddels is de samenwerking met het bedrijfsleven bekrachtigd door instelling van een Platform Eemsdelta. Het is de bedoeling dat er voorjaar 2005 een opgefrist Actieprogramma ligt waarbij nadrukkelijk een aantal projecten worden opgenomen die door overheid en bedrijfsleven samen zullen worden opgepakt en uitgevoerd.

Regio Oost

- Dag van de regio (consultatief): een dag per jaar wordt een dag van de regio georganiseerd. Alle 150.000 inwoners van de regio (en andere geïnteresseerden) zijn op diverse locaties in de regio welkom om kennis te nemen van alles wat er gebeurt bij LEADER, toeristische- en horeca-ondernemers, projectuitvoerders, galerieën, musea, culturele instellingen etc. Zo'n 100 bedrijven hebben die dag hun deuren geopend, vele tienduizenden zijn op bezoek geweest.
- Ring blauwe stad (samenwerkend): organisaties en particulieren zijn uitgenodigd om mee te denken over de toekomst van hun dorp(en), de problemen en vooral de kansen die er zijn en komen als gevolg van de komst van de Blauwe Stad. Bureau QuiVive begeleidt dit proces. Op dit moment speelt dit vooral in Beerta/Finsterwolde en in Midwolda/Oostwold. Ideeën die uit de bevolking komen

worden door de samenwerkende overheden (3 gemeenten en provincie) serieus genomen, besproken en op haalbaarheid bezien.

- Aanpassing wegen in de ring (participatief): de aanleg van de Blauwe Stad en de zogeheten 'knip in de Nieuweweg' betekent voor de bewoners van het gebied aanpassing van de bestaande wegenstructuur, met name de Ekamperweg en Kromme Elleboog. Wensen en ideeën zijn vorig jaar geïnterviewd, plannen voor aanpassing oktober j.l. besproken met alle belanghebbenden.

Regio Centraal

- Actualisatie van de Regiovisie Groningen-Assen (samenwerken): is tot stand is gekomen via besluitvorming van alle betrokken raden en staten. Alle relevante belangengroeperingen zijn daarbij geconsulteerd. De uitvoering van de Regiovisie gebeurt voor een belangrijk deel via concrete projecten. Deze projecten hebben een eigen communicatietraject. Over de voortgang van de uitvoering wordt jaarlijks gesproken met de belangengroeperingen die vertegenwoordigd zijn in een klankbordgroep.
- Meerstad (participatief): het plan voor Meerstad is tot stand gekomen via een open en interactief planproces. Belanghebbenden zijn vanaf het begin bij de voorbereiding betrokken, onder andere in werkgroepen en klankbordgroepen. De communicatie van het project richting de diverse doelgroepen is zodanig opgezet dat deze, afhankelijk van fasering van het project werden benaderd. Het ging hierbij om inwonergroepen en direct betrokkenen. Veel ideeën en suggesties die zij hebben aangedragen zijn verwerkt. Daarnaast is veel informatie gegeven via de nieuwsbrief Meerberichten, de website en informatieavonden. In 2002 is het open planproces met een representatieve steekproef onderzocht³. Hieruit kwam naar voren dat zes van de tien respondenten bekend is met het project Meerstad. Drie van de tien respondenten is positief en 18% is niet positief over de plannen van Meerstad. Zo'n 12 procent van de respondenten is betrokken geweest bij de informatiebijeenkomsten voor bewoners of geïnteresseerden.

Via interviews is de opinie van belangengroepen over het proces geïnterviewd. Ongeveer de helft van de belangengroepen heeft gebruik gemaakt van de interactieve bijeenkomsten. Als reden voor het niet bezoeken van de bijeenkomst wordt gemeld dat het project geen prioriteit had of men niet uitgenodigd was. De belangengroepen zijn niet onverdeeld positief over de bijeenkomsten. Positief is men over het informatiegehalte, de duidelijke uitleg, de aandacht voor suggesties (alles staat open) en het gevoel dat men het eigen belang heeft kunnen uitdragen. Daar tegenover staat dat een derde van de bezoekers de bijeenkomst vaag, breed of abstract vond. Men geeft tevens aan dat het idee van inspraak wordt gewekt, maar dat alles al vast staat. De meeste groepen zijn tevreden over het aantal mogelijkheden om hun mening, opmerkingen en ideeën in te brengen. De meeste belangengroepen hebben de bijeenkomsten aangegrepen om hun mening naar voren te brengen. Het gevoel dat er ook voldoende wordt geluisterd naar de meningen is net wat minder overtuigend aanwezig (bijna de helft), een kwart heeft het gevoel dat er onvoldoende wordt geluisterd. Het grootste deel van de belangengroepen staat na het proces overwegend positief tegenover het project Meerstad.

---

³ B&N Marketing; Communicatieonderzoek Meerstad Groningen, 0-meting belangengroepen en inwoners (juli 2002)

- Project samenwerking bij kwaliteit (samenwerkende stijl)
Om de nieuwbouwplannen in de verschillende gemeenten in het Regiovisiegebied Groningen-Assen op elkaar af te stemmen zodat deze elkaar niet wegconcurreren, is het project samenwerking bij kwaliteit opgezet. Het ingehuurd bureau KAW leidt het project. Het is aan de gemeenten zelf in hoeverre ze bereid zijn om samen te werken op dit gebied. De provincie heeft hier een stimulerende rol. (Dit project is een doorlopend proces).

Regio West

- Herziening Houtsingelhoofdstructuur (participatief): doel van dit project is om het landschap van houtsingels zo goed mogelijk te beschermen door de bestaande hoofdstructuur te optimaliseren en tegelijkertijd mogelijkheden te zoeken om tegemoet te komen aan de wens van de landbouw voor schaalvergroting. Tijdens de verschillende fasen van dit project (analyse huidige situatie, visievorming optimale houtsingelhoofdstructuur en uitwerking van deze hoofdstructuur met spelregels) zijn belanghebbenden geïnterviewd, zijn er workshops georganiseerd met belanghebbenden en wordt inspraakprocedure gestart na vaststelling van de spelregels. Tijdens de startbijeenkomst van het project, waarbij belanghebbende organisaties aanwezig waren, is het plan van aanpak gepresenteerd. Er zijn door belanghebbenden opmerkingen gemaakt (suggesties voor aanpassing gedaan) aan de hand waarvan het plan van aanpak is gewijzigd. Vervolgens zijn twee workshops gehouden met belanghebbenden: een betrof het formuleren van de visie, terwijl binnenkort een workshop over de spelregels zal worden gehouden. Tenslotte wordt een slotavond gehouden.
- Waterplan Stedelijk Westerkwartier (samenwerken): er is een gemeenschappelijke toekomstvisie van gemeenten, provincie en waterschappen op integraal en duurzaam waterbeheer in relatie tot de ruimtelijke ontwikkelingen in de regio West vastgesteld. Bij de totstandkoming van die watervisie zijn belanghebbenden via deelname in een brede klankbordgroep geraadpleegd. De inbreng van deze klankbordgroep is vervolgens verwerkt in de conceptvisie en de uiteindelijke watervisie.

Ervaringen/resultaten

In het gebiedsgericht werken wordt weinig direct met de inwoners van de regio in interactieve processen gewerkt. Op participatief en samenwerkend niveau wordt met name gewerkt met gemeenten of andere organisaties. Uitgangspunt is dat de gemeenten verantwoordelijk zijn om de plannen met hun bevolking uit te werken. Wel vindt in het gebiedsgericht werken de laatste tijd meer een verschuiving plaats naar steeds meer gezamenlijk interactief werken. Dit is dan gericht op het samen opstellen van het beleid, waarin wordt afgesproken welke overheid de terugkoppeling met de bevolking en/of belangengroepen vorm geeft.

De ervaring in het interactief gebiedsgericht werken heeft wel aangetoond, dat interactieve processen niet werken als er sprake is van een te hoog abstractieniveau. Het interactief gezamenlijk opstellen van de regioprogramma's met de bevolking bleek achteraf niet te werken. Vooral op het niveau van concrete projecten is het interactief werken in de regio's succesvol. Zeker als het proces goed georganiseerd is, en de betrokkenen ook daadwerkelijk iets wordt geboden, leidt dit tot een vergroting van het draagvlak en een breed gedragen beleid. Vooral de inzet van sleutelfiguren/ambassadeurs in de regio zelf zijn van groot belang voor het succes van het interactieve proces.

5. Praktijkvoorbeelden

Naast de ervaringen in het gebiedsgericht werken zijn nog een aantal voorbeeldprojecten te noemen, die via interactieve beleidsontwikkeling tot stand zijn gekomen. Dit zijn:

- het Provinciaal OmgevingsPlan
- de Local ActieGroep
- de jongerenparticipatie
- het welzijnsbeleid
- het burgerpanel voor het burgerjaarverslag
- de planvorming bij infrastructuur Verkeer & Vervoer
- de nota bouwen en wonen
- wonen en zorg
- regionale cultuurplannen

- **Provinciaal Omgevingsplan (participatief)**

Het grootste interactief proces met inwoners is het Provinciaal Omgevingsplan geweest. In 1998 is gestart met een planvoorbereidingsproces voor het opstellen van het Provinciaal Omgevingsplan op een vernieuwende wijze te organiseren. Gaandeweg heeft zich een duidelijk proces ontwikkeld via luisteren, ideeën neerleggen en beleid opzetten. De interactieve aanpak is ondersteund met twee grote communicatiecampagnes: kom maar op-campagne en kies voor de toekomst van Groningen...de kaarten op tafel-campagne. De campagnes omvatten diverse interactieve vormen: brede externe discussie, regionale toekomstavonden, slotmanifestatie, jeugdparlement, prijsvraag voor kinderen, themagroepen, rondje langs de velden, werkateliers, enquête onder de bevolking, video's, scholenproject, gebiedsbijeenkomsten, publieksbijeenkomsten (ca. 1500 bezoekers).

Uit de evaluatie "Het POP-proces geëvalueerd" van Jop van der Wee blijkt dat de burgers de nieuwe aanpak goed hebben opgepakt. Vanuit de bestuurlijke partners zijn vele waarderende reacties gekomen. Ze zijn nadrukkelijk uitgedaagd om mee te denken, dit heeft geleid tot een pro-actieve houding van onder andere de natuurorganisaties, NLTO en de streekraden. Minpunt was dat de partners soms onder zware tijdsdruk werden gezet en er werd hun weinig tijd gelaten om na te denken over beleidsvraagstukken. De bevolking en partners zijn zoveel mogelijk in planvormingsproces betrokken. Voor de toekomstavonden, de video's, de inzet van radio- en tv-spots en de enquêtes was veel waardering. Interessante en aansprekende thema's zijn nodig om de mensen te blijven interesseren en de communicatiemiddelen blijven aanspreken en verrassen.

Uit de evaluatie blijkt dat het planvormingsproces vele beelden heeft opgeleverd en een goed inzicht is verkregen in de wensen van de burgers, doelgroepen en bestuurlijke partners. Dit blijkt uit de gesprekken die zijn gevoerd met externe betrokkenen bij het POP-proces zoals gemeenten, de milieufederatie, NLTO, streekraad, waterschap en interne medewerkers van de provincie. De vraag is of de betrokkenheid van bevolking, doelgroepen en partners daadwerkelijk zijn invloed heeft gehad op de inhoud, of is het POP toch niet meer dan een weergave van de doelen van het provinciaal bestuur, is moeilijk te beantwoorden. Ook blijkt uit de evaluatie dat de participatie van niet-georganiseerde burgers gering was. De inhoudelijk vernieuwing van het plan is beperkt, de meerwaarde zit volgens de ondervraagden hem alleen in de integratie. De interactieve aanpak heeft wel gezorgd voor enig begrip bij de bevolking, bestuurlijke partners en doelgroepen voor het standpunt van de provincie.

- **Local ActieGroep (delegerend)**

De Leader ActieGroep (LAG) is verantwoordelijk voor de uitvoering van het Leader+programma overeenkomstig met de richtlijnen uit Brussel. De LAG adviseert met betrekking tot een te verlenen bijdrage uit het EU Leader+ budget. De groep neemt zoveel mogelijk onafhankelijk van de regionale en landelijke overheid beslissingen over de uitvoering van het programma. De leden zijn verbonden met het gebied en daar vrijwel allemaal woonachtig. Vrouwen en jongeren maken minimaal 20% van de LAG uit en voor de helft uit niet-bestuurders. De besluitvorming over de toekenning van Leader+ subsidies is een belangrijk onderdeel van de werkzaamheden van de LAG. Ze beoordelen het ingediende project en geven een zwaarwegend advies aan GS, waarvan alleen in uitzonderlijke gevallen zal worden afgeweken.

Bij de ontwikkeling en uitvoering van het programma spelen de mensen die in het gebied wonen, werken en recreëren een centrale rol. Zij signaleren knelpunten in hun omgeving, maar zien ook de kansen. De inbreng uit het gebied is tijdens de uitvoering van het plattelandsbeleid systematisch opgeslagen in een database. Inmiddels zijn zo'n 3500 plannen, suggesties, projectvoorstellen e.d. geregistreerd. Deze informatie vormt de basis voor de activiteiten van de LAG. De LAG streeft ernaar om in nauw overleg met alle betrokken partijen de signalen, ideeën en plannen om te zetten in concrete acties. Een belangrijk thema bij het realiseren van plannen is beleid van overheden en wensen/ideeën van partijen uit het gebied zo goed mogelijk bij elkaar te brengen. De werkwijze is een open planproces gericht op coproductie.

Bij de uitvoering van het plattelandsbeleid is de afgelopen jaren veel ervaring opgedaan. Het gaat hierbij zowel om de ontwikkeling van projecten als uitvoering en beheer van projecten. Op Europees project wordt het LAG van de provincie Groningen als een vernieuwend voorbeeldproject voor interactieve processen gezien.

- **Jongerenparticipatie (consultatief)**

In het meerjarenprogramma Jongerenparticipatie 2002-2005 zijn concrete activiteiten afgesproken, die jongeren meer bij de ontwikkeling en uitvoering van het provinciale beleid moeten betrekken. Met het project 'Young Prozv' worden jongeren geïnformeerd over en betrokken bij de activiteiten en bestuur van de provincie. De jongerenwebsite en contacten met scholen in de provincie vormen de basis van informatie naar en communicatie met jongeren. Bij jongeren moet op langere termijn een positieve houding ontstaan ten aanzien van het bestuur van de provincie. Van april tot juli 2002 is een pilotproject uitgevoerd op het gebied van jongerenparticipatie. Dit project, met de titel "Groningse jongeren denken en doen mee", had als doel te onderzoeken of het mogelijk was om jongeren te betrekken bij de provincie Groningen door ze in te zetten als trendspotters (denktank) of campagnemakers. Hieruit is het volgende traject voortgekomen: ludieke campagne of actie bedacht door jongeren; uitvoeren van deze campagne; opzetten jongerenwebsite; organiseren Jongeren Expertmeeting; denktankbijeenkomsten 3x per jaar ; Expertmeeting 1x per jaar; opbouwen en onderhouden netwerk jongerenparticipatie

De gedachte achter deze "methode" is dat participatie pas kan volgen na heldere communicatie met de doelgroep. De eerste prioriteit was het bekendmaken en informeren van jongeren over de activiteiten en het bestuur van de provincie. Dit gebeurde via een ludieke kick-offcampagne begin 2003, die is bedacht door Groningse jongeren, en via een Expertmeeting in maart 2003. Een speciale jongerenwebsite speelde (en speelt nog steeds) een centrale rol in deze communicatie naar jongeren. Vervolgens kwam de structurele participatie op gang, waarbij het belangrijk was alle activiteiten voor jongeren onder dezelfde noemer naar buiten te brengen. Dit overkoepelende concept, met de titel "Young Prozv", is het idee van een "jongerendenktank". Door middel van het organiseren van denktankbijeenkomsten geeft de provincie jongeren regelmatig de gelegenheid om mee te denken met beleid en communicatie. Jongeren kunnen op vrijwillige basis

meedoen en aangeven welke thema's hen interesseren. Deelname is mogelijk per activiteitenronde. Jongeren komen vaker terug of haken eenmalig aan omdat een onderwerp ze interesseert; niemand is dus structureel lid van de denktank.

Uit de ervaringen van 2002 en 2003 blijkt dat de provincie een weg is ingeslagen die aanslaat bij jongeren en die ook echt resultaten oplevert. Deze werkwijze zal dan ook de komende periode worden voortgezet. Het aandachtspunt zal daarbij verschuiven van een kwalitatief naar een meer kwantitatieve aanpak, waarin communicatie een grote rol speelt. Onder het motto 'opschalen en verbreden' ligt het accent het komende jaar op een aantal onderwerpen. Binnen onze doelgroep kunnen we drie groepen onderscheiden die we op verschillende wijze willen benaderen om ons bereik te vergroten. Dit zijn jongeren die meekijken, door bijvoorbeeld via de website naar informatie te zoeken; van deze groep (huidige grootte onbekend) willen we het bereik vergroten d.m.v. de inzet van massacommunicatiemiddelen (jongerenpoll). Jongeren die meedenken (passief); deze groep (huidige grootte onbekend) willen we vergroten d.m.v. 'direct-mail' contact (sms-poll). en jongeren die meedoen (actief); deze groep (huidige grootte ca. 150) blijft gelijk d.m.v. het organiseren van bijeenkomsten (expertmeetings, denktanks). De activiteiten van de provincie op het gebied van jongerenparticipatie richtten zich in het verleden vaak met name op leerlingen uit de bovenbouw van HAVO en VWO, terwijl een groot deel van de jongeren in onze provincie het VMBO volgt. De komende jaren ligt onze uitdaging bij het vinden van aansluiting bij deze grote groep jongeren. Ook jongeren die speciaal onderwijs volgen, zoals VSO en Mytyschool, krijgen daarbij onze aandacht. Omdat jongeren vooral geïnteresseerd en mee willen denken/praten over (herkenbare) situaties uit hun directe leefomgeving, willen we de komende jaren onze aanpak verankeren in de gebieden via een gebiedsgerichte aanpak.

- **Welzijnsbeleid (samenwerkend)**

Met het beleidsplan Welzijn en Zorg 2000-2004 ('*Samen werken aan sociale duurzaamheid*') is gekozen voor een gebiedsgerichte, meerjarige, integrale aanpak en invulling van het welzijnsbeleid. Een beleid dat is afgestemd op de behoeften in de (zeven) regio's en samen met gemeenten en diverse organisaties en instellingen wordt uitgevoerd. In samenspraak met gemeenten, organisaties en instellingen zijn gebiedsprogramma's opgesteld. In deze programma's staan de projecten die in dat gebied (regio) worden uitgevoerd, op basis van prioriteiten die door de gemeenten zijn gesteld. De financiering van de gebiedsprogramma's geschiedt op 50/50-basis met gemeenten. Het Centrum voor Maatschappelijke Ontwikkeling Groningen (CMO) is door de provincie aangesteld om de coördinatie van de verschillende activiteiten per regio te begeleiden en te stroomlijnen (gebiedsmanagers). Zowel gemeenten als provincie zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de programma's. Naast enquête- en gespreksresultaten is ter voorbereiding van het beleidsplan welzijn en zorg 2005-2008 een werkconferentie belegd, waarvoor naast gemeenten diverse organisaties en instellingen (welzijn, zorg, onderwijs, politie etc.) zijn uitgenodigd. De resultaten van deze werkconferentie vormen mede de input voor het nieuwe beleidsplan.

- **Burgerpanel (Consultatief)**

Over 2003 heeft de commissaris van de Koningin voor het eerst een burgerjaarverslag uitgebracht. In het burgerjaarverslag rapporteert hij over de kwaliteit van de provinciale dienstverlening, de kwaliteit van procedures op het vlak van burgerparticipatie en de zorgvuldige afhandeling van bezwaarschriften en klachten door het provinciebestuur en doet hij aanbevelingen om de kwaliteit daarvan te verbeteren. Omdat het de eerste keer is dat het burgerjaarverslag wordt uitgebracht en de burger één van de doelgroepen is van het burgerjaarverslag zijn twee zogenaamde panelbijeenkomsten georganiseerd. In de bijeenkomsten werd aan burgers gevraagd om

hun mening te geven over de vorm en inhoud van het burgerjaarverslag. De inbreng van de burgers wordt gebruikt om het burgerjaarverslag te verbeteren. In één bijeenkomst bestond het panel uit directe relaties van de provincie Groningen zoals vertegenwoordiger uit de gemeenten, Rijk en jongeren. In de andere bijeenkomst bestond het panel uit burgers die zich hiervoor aanmelden. Door middel van een advertentie in de krant en op de website zijn burgers opgeroepen deel te nemen aan het panel.

In de bijeenkomsten werd met de deelnemers het burgerjaarverslag besproken. Daaruit kwam naar voren dat de deelnemers het burgerjaarverslag als open en eerlijk, toegankelijk, verzorgd en persoonlijk aanmerken. Ook werd duidelijk dat de deelnemers het waarderen dat de provincie een handvest voor dienstverlening heeft en serieus met klachten omgaat. Ook werden een aantal punten benoemd die voor verbetering vatbaar zijn. Zo werd de titel "burgerjaarverslag" als misleidend ervaren. De deelnemers hadden verwacht dat het burgerjaarverslag meer gericht zou zijn op het provinciaal beleid en projecten. Ook kan het handvest voor dienstverlening volgens de deelnemers pro-actiever worden opgezet en ingevuld en missen de deelnemers de consequenties die het niet nakomen van de beloften in het handvest met zich meebrengen voor de provincie. Deze en andere punten worden meegenomen bij de opzet van het burgerjaarverslag 2004. Zo wordt bijvoorbeeld de communicatie over de inhoud van het burgerjaarverslag verbeterd en wordt de inhoud rekening gehouden met de uitkomsten van de panelbijeenkomsten.

- **Planvorming infrastructuur Verkeer & Vervoer (participatief)**

Bij de afdeling Verkeer & Vervoer wordt structureel bij infrastructurele planvorming in samenwerking met bevolking en belanghebbenden een open advies gevraagd. Deze werkwijze bestaat uit de volgende stappen. De eerste stap is de inventarisatie van knelpunten met de bevolking tijdens een bijeenkomst. Nadat het probleem op hoofdlijnen is geformuleerd, wordt het tijd voor een interactieve inventarisatie tijdens een workshop. Hieraan nemen deskundigen, bevolking en andere belanghebbenden deel en zij krijgen de gelegenheid om potentiële verkeersknelpunten in hun omgeving aan te geven. Na de inventarisatie worden de criteria aangescherpt en vastgesteld. Op basis van deze criteria worden vervolgens de knelpunten geanalyseerd en naar oorzaken gezocht. Het doel wordt bepaald en per oorzaak wordt gezocht naar mogelijke oplossingen. Dit gebeurt in samenspraak met bevolking, belanghebbenden en deskundigen. De geformuleerde oplossingen worden in een vervolgworkshop met dezelfde groep beoordeeld en er wordt een keuze gemaakt voor één oplossing. In deze ronde worden de oplossingen tegen elkaar afgewogen en alle aanwezigen hebben een stem hierin. Belangrijke criteria in deze afweging zijn de kosten en de mate van effectiviteit. De voorkeursoplossingen worden uitgewerkt tot maatregelen. Het eindresultaat is een maatregelenplan met prioriteiten. De procedure wordt afgerond met een informatiemoment en de procedurele afhandeling.

- **De nota bouwen en wonen (participatief)**

In 2004 zijn twee onderzoeken uitgevoerd ten bate van de evaluatie van de nota Bouwen en Wonen 2002-2006. Het eerste onderzoek is uitgevoerd door ABF en is gericht op de actualiteit van de woningbouwopgave zoals die bij opstelling van de nota bouwen en wonen gold. Het tweede onderzoek, uitgevoerd door RIGO, is gericht op de evaluatie van de woonplannen, hoe staat het met de uitvoering van de woonplannen. Het ABF-onderzoek is uitgevoerd op basis van statistische gegevens en bestaande modellen.

Voor het RIGO-onderzoek zijn met allerlei partijen gesprekken gevoerd om de statistische uitvoeringsgegevens te onderbouwen. Daarna is het conceptverslag besproken in regiobijeenkomsten waarbij de gemeenten en corporaties werden uitgenodigd.

De eindrapporten van ABF en RIGO werden gepresenteerd tijdens een informatiebijeenkomst van de Statencommissie Omgevingsbeleid en Wonen en tijdens

het congres 'Woonplannen: prullenbak of uitvoeren (en snel alsjeblieft)?!'. In workshops en tijdens een forumdiscussie werd hier met veel verschillende partijen discussie gevoerd. Vervolgens heeft de Statencommissie een hoorzitting gehouden. Met de input van al deze stappen wordt de nota bouwen en wonen geactualiseerd. Via de normale procedure is inspraak mogelijk.

- **Betaalbaar bouwen**

Doel van dit project is gemeenten en corporaties te steunen bij het lostrekken van de bouwopgave. Het project heeft de volgende invulling gekregen: leergang georganiseerd voor ambtenaren die direct betrokken zijn bij het (onderhandelings)proces van de ontwikkeling van bouwlocaties; er zijn bijeenkomsten georganiseerd met de betrokken portefeuillehouders/bestuurders in aansluiting op de leergang voor de ambtenaren; er is een bijeenkomst georganiseerd met de Ommelander corporaties; er is een klapper 'projectontwikkeling' samengesteld: deze is gevuld met de informatie voor de leergang en kan door de gemeenten zelfs in de loop van de tijd aangevuld worden met relevante basiskennis voor het ontwikkelen van locaties. De leergang is positief ervaren. Deelnemers hebben meer inzicht verkregen in de complexiteit van de locatieontwikkelingen. Het onderzoek 'versnelling woningbouw' is hierop een vervolg.

- **Handreiking voor het opstellen en beoordelen van Gemeentelijk Ruimtelijke Plannen**

De Handreiking heeft als doel om:

- * een hulpmiddel voor gemeenten te zijn bij het vertalen van rijks- en provinciaal beleid in ruimtelijke plannen
- * een hulpmiddel voor de provincie te zijn bij het overleg over en de (formele) beoordeling van gemeentelijke ruimtelijke plannen (eventueel nog als derde te noemen: * informatie te verschaffen over de administratieve vereisten voor het in behandeling nemen van ruimtelijke plannen en het aanvragen van verklaringen van geen bezwaar.)

Het idee voor de Handreiking is afkomstig van de provincie. Bij 5 gemeenten en bij de Inspectie VROM is gepeild of er behoefte was aan zo'n document. Toen het antwoord ja luidde, is gezamenlijk met verschillende afdelingen van de provincie nagedacht over de opzet en de inhoud. Eerst heeft een extern bureau het project getrokken, later heeft het cluster Gemeentelijke Plannen van de Afdeling Ruimtelijke Plannen dat gedaan. De afdelingen hebben per onderwerp een bijdrage geleverd. Dat is besproken met het Cluster GP waarna er aanpassingen hebben plaatsgevonden. Er zijn meerdere concepten geweest. Het laatste concept is aan de 5 gemeenten voorgelegd, aan de leden van de Commissie Bestemmingsplannen, aan een stedenbouwkundig bureau en aan twee waterschappen. De binnengekomen reacties hebben nog tot een aanzienlijke aanpassing en verbetering van de Handreiking geleid. Vervolgens is de Handreiking door GS vastgesteld en aan alle gemeentebesturen en Provinciale Staten toegestuurd.

- **Regionale Cultuurplannen**

De Regionale Cultuurplannen stimuleren nieuwe samenwerkingsvormen die een impuls moeten geven aan het culturele klimaat in de regio. Er is sprake van een gebiedsgerichte aanpak om de plannen optimaal af te stemmen op de actuele regionale situatie. Dit alles gebeurt in samenwerkende vorm met gemeenten en culturele instellingen/kunstenaars. Doelgroepen worden actief betrokken en/of initiëren de projecten voortkomend uit de regionale cultuurplannen. Investeren in niet-fysieke infrastructuur, aanbod en publiek hebben prioriteit bij de Regionale Cultuurplannen. Doel is het vluchtige karakter van losse activiteiten om te zetten in blijvende resultaten. Steeds meer gemeenten zijn meer na gaan denken over hun eigen cultuurbeleid door de Regionale Cultuurplannen.

De Regionale Cultuurplannen leveren een bijdrage aan de versterking van de culturele infrastructuur in het gebied. Twee maal per jaar organiseert de provincie plenaire werkbijeenkomsten voor alle partners van de Regionale Cultuurplannen. Tijdens deze bijeenkomsten wordt gesproken over diverse onderwerpen op het gebied van cultuurbeleid en gezamenlijk het beleid van de regionale cultuurplannen uitgezet en geëvalueerd. In de afgelopen jaren zijn er op- en inloopavonden georganiseerd om het oude en nieuwe beleid van de Regionale Cultuurplannen door te spreken.

6. Conclusies en aanbevelingen

In deze notitie is ingegaan op de huidige stand van zaken rond interactieve beleidsontwikkeling in de provincie Groningen. Naast een theoretisch kader en verschillende stijlen van interactiviteit is een aantal projecten en ervaringen als voorbeeld gegeven. In de wijze waarop de provincie Groningen met interactieve beleidsontwikkelingen werkt, zijn drie hoofdlijnen te onderscheiden.

1. De provincie past de interactieve stijl van samenwerkend en delegerend toe bij projecten zoals gebiedsgericht werken waarin met andere bestuurlijke partners wordt samengewerkt.
2. De provincie heeft bij een aantal grote projecten zoals het Provinciaal Omgevingsplan en Meerstad op een participatieve wijze de interactiviteit vorm gegeven met bewoners en belangengroeperingen.
3. Bij uitvoering van beleid wordt vooral consultatief samengewerkt met inwoners of direct betrokkenen. Deze manier van werken valt niet direct onder interactieve beleidsontwikkeling omdat de participanten pas kunnen reageren wanneer het bestuur het beleid al grotendeels heeft uitgedacht.

De betrokken participanten variëren per toegepaste interactieve stijl. De provincie gaat het meest interactief om met bestuurlijke partners en belangengroepen. Dit krijgt met name vorm in het gebiedsgericht werken. Uit de ervaringen blijkt dat de bestuurlijke partners over het algemeen tevreden zijn over deze manier van werken.

In geval van de participatieve en consultatieve vorm zijn mondjesmaat inwoners van onze provincie betrokken. De mate van interactiviteit en inbreng is hierbij geringer. Ook blijkt dat aan deze processen verhoudingsgewijs weinig ongeorganiseerde burgers deelnemen. Uit de provinciale monitor van 2003 blijkt dat de bereidheid om zelf deel te nemen aan bijeenkomsten inzake de beleidsontwikkeling ligt op 43% bij de volwassenen en 39% van de jongeren. Bij de volwassenen gaat het dan met name de hoger opgeleide man uit de stad, bij de jongeren zijn dit met name de vrouwen wonend op het platteland.

Geconcludeerd kan worden dat op provinciaal niveau niet jaarlijks thema's voorkomen zoals het Provinciaal Omgevingsplan, waarbij op brede schaal met inwoners van de provincie Groningen een interactief proces gevolgd kan worden. Zeker nu het college inzet op uitvoering in plaats van beleidsvorming zal dit onderdeel van interactieve beleidsontwikkeling niet op korte termijn aan de orde zijn. Wel wordt naar tevredenheid op een hoog interactief niveau veelvuldig samengewerkt in het gebiedsgericht werken. Dit zal ook de komende jaren verder worden voortgezet.

Nieuwe projecten

In deze collegeperiode zullen we binnen de verschillende beleidsterreinen projecten interactief aanpakken. We noemen hier ter illustratie slechts enkele voorbeelden. Dit is bijvoorbeeld binnen Economische Zaken de verdere verdieping per speerpuntsector en de daar aan gekoppelde serveys. De studie wegverbinding Groningen - Zuidhorn, de MER wegomlegging Zuidhorn en de MER / tracéstudie Mensingeweer - Winsum - Groningen zijn enkele voorbeelden binnen het Verkeer en Vervoer. Binnen de beleidsterreinen Welzijn en cultuur zullen bijvoorbeeld het nieuwe sportbeleid, de invoering Wet Maatschappelijke Ondersteuning (samenwerkend) en het nieuwe amateurkunstenbeleid interactief worden aangepakt. Ook de quick scan wonen en zorg is een goed voorbeeld. Wat betreft wonen is ook de cursus betaalbaar bouwen en het onderzoek versnelling woningbouw het vermelden waard. Bij de verdere uitwerking van Meerstad gaan we de interactieve aanpak voortzetten.

Aanbevelingen

Kernvoorwaarden voor interactief beleid zijn:

- openheid
- duidelijkheid over de rol en inbreng van het bestuur en van de participant(en)
- meerwaarde van participatie
- constructieve relatie tussen bestuur en participant(en)
- geschikte problematiek

Duidelijkheid over de rol en inbreng van het bestuur:

- het bestuur is er zich bewust van waaraan het de uitkomsten van het interactief traject toetst
- het bestuur is er zich bewust van welke rol het zelf wil spelen en welke rol het de participant wil toebedelen

De meerwaarde van participatie is:

- het bestuur verwacht van (de interactie met) de participanten een bepaalde bijdrage. Deze kan één of meer van de volgende punten omvatten:
  - een eigen beleidsinspanning
  - relevante en ontbrekende kennis
  - steun of draagvlak voor de inhoud of het proces van het beleid
  - een duidelijke terugkoppeling
- de participanten zijn in staat en bereid de door het bestuur verwachte bijdrage te leveren

Implementatie

Om het werken met interactieve beleidsontwikkeling in onze organisatie nog verder te verankeren en te optimaliseren zal deze werkwijze meer gestimuleerd en ontwikkeld moeten worden. Hiervoor worden de volgende aanbevelingen gegeven:

1. bij zowel projecten als beleidstrajecten aan het begin al aandacht schenken aan de vorm van interactiviteit (interactieve beleidsontwikkeling structureel opnemen).
2. bij beleidsontwikkelingen vooraf aangeven welke interactieve bestuursstijl wordt ingezet.
3. jaarlijks ervaringen uitwisselen over de interactieve projecten via een intern debat/symposium met als doel te laten zien wat er gebeurt en wat het oplevert.
4. cursus interactieve beleidsontwikkeling voor medewerkers opzetten.
5. ontwikkelen van een checklist interactieve beleidsontwikkeling voor medewerkers.
6. interactieve processen standaard evalueren door deelnemers via een enquêtelijst naar hun ervaringen te vragen.
7. meer gebruik maken van de interactieve instrumenten op onze website.